

CHÙM THƠ MÃI MÃI T BÀI

TR N XUÂN AN

Bài 1 (g m b n bài nh)

M T NGÀY TH QUANH THÀNH PH H CHÍ MINH

NGÃ BA GI NG

s xanh, ây, Ngã Ba Gi ng
t ng ài c c b n máu h ng m xanh
xanh cây n c t lành
tr m ba m i m t n m (*) thành cõi thiêng.

X BÀ I M

tr u cau ngát t c duyên
m i tám thôn l i khuyên vua Hùng
xa t T , xa Mi n Trung
t i ây, th m n vô cùng V nh Xiêm.

NG H M TH THIÊM

n i Sài Gòn v i Th Thiêm
b ng cây sáo óng d i ni m xanh sông
m i xe m i n tnh c h ng
véo von lòng trúc ch a mông mênh tr i.

OÁ BÔNG B N PH NG

ng i bên cao c cao v i
th y h n s trong m t ng i tr th
và l c bắt t c s
to b n ph ng n b n ô th h ng.

T.X.A.

06 . 09-9 HB13

(*) 1858-1989

Bài 2

NGH V CỎI ANH LINH I T NG

m i n m m i c n bão,
Mi n Trung!
Ng i v n ch n n i yên ngh cu i cùng,
trông ra bi n o
ch n l a c a n i au i d ng muôn trùng
m t tr m ba m i m t n m (*)
x ng ch a h khô
máu ch a t ng ráo

b i ang còn Hoàng Sa r ng r ng!
G c Ma và nh ng hòn n i bãi chìm

còn r i vào cu ng b o!

nên V ng Chùa - o Y n, không xa quê g c nh nhưng
s n sàng th t sáng b ng:
công s ch huy t m n o
Ng i c ng mu n m ph n mình
s n sàng làm b pháo
phóng muôn nghìn ch p l a
hào hùng.

T.X.A.

14:26, 12-10 HB13

(*) 1858-1989

Bài 3

**M T TU I LÒNG M
VÀ N M M I B Y TU I I**

m i ch ng i m i chín n m
ngày m t tr i này (d u m c ban s thân th ng)
ngày m t tr ng này (m sâu u tiên v t kh c)
cùng h n g p, nh trên t l ch tinh khô (*)
khai sinh chào i ngày th nh t

tu i m i chín lá ng h ng
ba tám th m xanh
n m b y th m xanh, m c s ng nhu m b c
và s b y sáu, lá vàng, tóc m a t m t
r i bi t âu, còn có tu i chín l m ng nâu
lá t nh tâm v c i t

c m i ch ng i m i chín n m
này ây, ngày l ch d ng, *nguyên án* ph n ng i
này ây, ngày l ch âm, i riêng *t t nh t* (**)
không ph i s c n c c, ch ng minh khô khan
không ph i s i n tho i t ô l tay th t l c
là ngày gi ng u nhiên thành s ph n
p chung m t l n sinh nh t

tôi i, tôi l ng nói v i mình
n u tu i i nh c l , tr m n m
có n n m l n (nhân m i chín n m)
hát kh , sôi trào . hát th m, tr m m c
vì khi l t lòng chào th gian
ai c ng trót ng ngàng oà khóc
(xin c ngh s sinh ng p th b i hân hoan)

v a tròn chín m i tri u ng i Vi t Nam
(ã m y t ng i trên trái t?)
mình ng i th bao nhiêu, h n âu khó bi t
(máy tính n u th ng kê, nhân lo i nh dân làng!)
và d u ngày sinh, gi sinh, phút sinh trùng h p
v n m i ng i, m t s ph n c nh t

ba ch ng i m i chín n m

sinh nh t l n này, bóng h c m cha u ã khu t
nh n, l ng th m th p m t nén nhang
r i bên v con, chuy n trò quên b ng gian nan
hát th ca b ng ánh m t
phân bua sinh k b ng ti ng c i vang:
. i c m bút, sách báo là h nh phúc .
sinh nh t, v n ch b a c m m m nh nhàng.

T.X.A.

03-11 HB13 [2013] (01-10 Quý t)

(*) 1956, 1975, 1994, 2013, 2032, 2051 (cách nhau 19 n m) u có ngày 10-11 d ng l ch nh m
ngày 08-10 âm l ch.

(**) 09: 08-10 # 10-11 hay 09: 10-11 # 08-10.

Bài 4

N N VÀ BẢO

bảo hu di t nh tv n n m. d báo
b vào t sinh nh t thiêng liêng
bình t nh nhé, i u cùng siêu bảo
v ng trái tim, gi ng ch ng xoáy ng nghiêng

trong n m tám ng n n h ng sinh nh t
búp l a t i tu i lòng m , bình yên
nên khay n n lung linh n i tâm t ng
nh quê nhà gi a bão, sáng y nguyên

n n sáng lòng, nh Mi n Trung ch ng bão
su t ngàn n m, không t l a l u niên
gió gi t, m a cu ng, sá chi sinh nh t
nh ng n n bình tâm, siêu bảo ph i hi n

bảo có th l ch chi u qua h ng khác
bình tâm không là lu c n ng nhiên
m i ng i gi l a Mi n Trung m i tu i
bình tâm n sinh s c s ng vô biên.

T.X.A.

09: . 10:56 . 15:10, 09-11 HB13 (2013)

*Vi t khi nghe tin d báo siêu bão H i Y n (Haiyan), có s c hu di t kh ng khi p nh t l ch s , s tràn
vào Hu và các t nh Mi n Trung n c ta sau khi càn quét Philippines.*

Bài 5

KÍNH G I PHILIPPINES

g n k n i sâu nh t m i áy bi n sâu
qu n o ngàn n m d p d n bão táp
n i che Hoàng Sa, Tr ng Sa
c a d c dài Vi t Nam bi n bi c
n i y, c ng sáng rõ m t nhìn %o i v ch+
cùng cao nh t kiên tâm?

lúc này ây, Tacloban
d u thiên tai tan hoang, n c m t ch y rông

càng c mong trí tu và kh au iêu kh c
đ ng t ng ài ng n l a kiên tâm
t i h ng nh t
tim b c th vào áy bi n Mindanao (*)
sâu trong ru t t. Lúc này ây...

cánh tay Philippines ôm gi *Bi n phía Tây*
cánh tay Vi t Nam ôm gi *Bi n phía ông*
cùng m t bi n
hai g ng k m trui rền trong bão táp
t n cùng kh au thiên tai
gi a ch ho , s c sôi l a lò luy n thép
ch t ng i ASEAN
là g ng k m si t ch t
c ng là thân ái nh t
ôi tay v sóng nh p nhàng.

T.X.A.

08: . 11:05, 13-11HB13 (2013)

(*) *Mindanao, tên c a m t ph n lãnh th Philippines và c ng là tên c a m t áy bi n sâu t ng n i
ti ng là sâu nh t nhì th gi i, g n k o qu c này. áy sâu Mindanao (The Mindanao Deep) còn
c g i là i m sâu Galathea (The Galathea Depth).*

Bài 6

KHI BI T TIN

N M NGUY N DU TO SÁNG KH P TH GI I

Bi u hi n Nguy n Du

nh t th ng hai àng, ba bão thép
núi x ng, sông máu, bút b v
n u thù Nguy n Nghi m, vua tru . *Gi t*
t n c ch còn góc túi th !

ng i g , c n ch ng? hay k s
suy t m a n ng, gió tâm t ?
su t i thi s , th thao th c
thao th c, m i làm nên Nguy n Du!

thu s n ng c v n ch án ch
ni m riêng c th p, g i h n chung (1)
ph n ng i lay l t, s ng che máu
n i chi n . ngo i xâm, c ngh n khung ã

hai t p t th (2), hai th cu c
c b ng héo tóc, cúc qu phai
"*B c hành...*" (3) th s , th tràn, l ng
k m t, ng i hùg... Th ng, quý ai...

c hi u x a, ai m m t
v a tanh s u khóc gi a tâm mình?
Nguy n Du to sáng và soi sáng
T qu c lung linh trái t xinh (4).

T.X.A.

02: . 16:12, 18-11 HB13 & 21 & 29-11 HB13

(1) *Thập lo i chúng sinh+(Thập n chiêu h n+)*.

(2) "Thanh Hiên thi t p", "Nam trung t p ngâm" là hai t p th ch Hán h u h t Nguy n Du vi t v chính ông (t th =t truy n).

(3) "B c hành t p l c" là thi t p ch Hán th ba c a Nguy n Du, vi t trong th i gian i s sang Trung Hoa, 1813-1814.

(4) Tin TTXVN.: Cu i th ng tu n tháng 11, 2013, t i kì h p l n th 37, di n ra th ô Paris (Pháp), Đ i h i ng T ch c Giáo d c, Khoa h c và V n hóa LHQ. (UNESCO.) ã ra Ngh quy t vinh danh i thi hào Nguy n Du c a Vi t Nam cùng v i nhi u danh nhân v n hóa khác trên th gi i, trong hai n m 2014 và 2015.

Ghi chú quan tr ng: tránh nh ng ng nh n áng ti c, xin th a tr c:

ây là m t trong ba bài th (các bài 6, 7 & 8 trong chùm) bi u hi n tâm th , hành tr ng c a Nguy n Du (1765/1766-1820) trong th i i c a chính thi hào.

Bài 7

V IBA OÁ BI UT NG THIÊN TÀI

Bi u hi n Nguy n Du

th ng Ki u, nh c s và thi s
h ng t tr i và hoa n c non
h t kh , th ng nàng Thanh (1) kh khác
r n tranh linh s c, th thiêng h n

th ng ch ng, gái l hay ca k (2)
n u n i ng i, Thanh v ng th
n u ch ng thiên tài, nh t c lu
nh c Ki u không sáng th t bao gi ?

Nguy n Du ng m mình qua hình t ng
m t thu giao th i au v n n m
qu n qu i thiên tài trong v n n c:
Ki u, Thanh i nát . th ng tâm C m! (3)

thiên tài bút hay thiên tài ki m?
ném ki m Tr nh . Lê, h t ngh a r i!
t c u, c u dân, th t ru t
sáng ch a quy n s ng . quy n làm ng i?

bu n trông bi n d ch, au tri u c
ngo nh ti c Quang Trung . T H i ch ng?
Nhà Nguy n, hai àng yên máu l a
th ông th m thét h i công b ng?

th ng Ki u, th ng Thanh . th ng C m ó
tâm sáng, th ng mình . th ng cõi i
ngu n l x a sau còn m n bi n
d u t i trái t, thiên tài i!

T.X.A.

02:, 04-12 . 08:30, 07-12 HB13 (2013)

(1) Ti u Thanh trong % c bài kí Ti u Thanh+(% c Ti u Thanh kí+). Ki u và Ti u Thanh u là hình bóng nàng C m (3), nguyên m u ã c nâng lên thành bi u t ng trong th Nguy n Du...

(2) %Bài t hành l c+(%hành l c t +), bài hai; %Bài ca trúc chi t Th ng Ngô+(%Th ng Ngô trúc chi ca+), trong m i l m bài...

(3) Nàng C m trong %Bài ca v ng i ánh àn Th ng Long+(%Long thành c m gi ca+). Xem thêm: %Ái ng ào n ng La Thành+(%oi u La Thành ca gi +)...

Bài 8

TRUY N KI U VÀ D U H IC ATÔI

1

l m b chiêu hàng c a tri u ình Nhà Minh
sao Nguy n Du th ãng quý Ki u ãn th ?

th y bao n i tr n ai b t bình
H i li u thân v y vùng sông b
thành anh hùng trên l ãng ng a chi n chinh
r i lu vì Ki u, l ãng giáp, tan binh
n ch t ãng, còn ngã ra vì dòng l
c ãng c a Ki u, v i o v ãng th ãng tình!
sao Nguy n Du th ãng quý th ?

ph i ch ãng Nguy n Du r n mình
thu thân trong xích xi ãng vô hình h n ch
sau bao tang th ãng tìm b m ru t xé
th y tri u i nào c ãng ma qu h i n hình?

ph i ch ãng mãi mãi u mình
th gian bu n nh kinh k
mong siêu thoát cõi phù sinh
Nguy n Du cùng h i n h u loài ãng i ch a th ?

n i lo n, u hàng, nhân dân nh n nh c, yên bình
ngo i xâm, u hàng, dân t c mang gông nô l
hình t ãng H Tôn H i n
và quan quân sâu m u c k
trên t n c Trung Hoa,
không ph i l ãng i qu c vi n chinh!
câu tr l i ph i ch ãng là th ?
inh ninh, và úng l

2

s th t l ch s không nh *Truy n Ki u* ã k
ch t g m c t u? ch t sông tr m mình? (1)
dù H i không là M Châu,
H i anh hùng, xiêu lòng vì v tr ?
dù Ki u không là Tr ãng Thu ,
Ki u gi chút trung trinh?

nh ãng *Truy n Ki u* là v n ch ãng:
b i k ch thiên tài, s ph n con ãng i nh bé
u t c, thê th m gi a trùng trùng iêu linh
trùng trùng tàn t
c m t i nghi p, chân tình...
Ki u tái sinh trong xích xi ãng vô hình h n ch

3

t c u và c c u gi a cõi t n sinh
Nguy n Du c ãng là *Truy n Ki u* ã

là %o c kí Ti u Thanh+
sáng b ng trái t: sâu xa, tinh t
hàng tr m bài th %oo n tr ng tân kinh+(2)...

m n chuy n n c ng i nói chuy n n c ta,
l p loé, lung linh
vi t ph i lách, thu ng tim tránh né
ng i c yên tâm ngâm to, ru kh
l c bát ch Nam, sông sâu nghìn sóng r ng rinh
ng lu t ch Tàu, tr i lòng sau t ng khung c a hé
bi k ch Tiên i n, thiên tài Vi t k t tinh

4

c %Truy n Kí u+ và nh ng sách x a l m h
s vênh nhau, v n khác s ...
ph i phân minh!
hì u vì sao Nguy n Du làm ti u thuy t th ,
th ng quý hình t ng H i - Kí u n th
và ch ngh a muôn i xem khinh
tr c ngo i xâm,
không ít k u hàng,
nô I !
nh ng ch ng cách nào l ng tri nín thình
n u ng i c m bút ngày nay ngo nh l i ngày x a,
xuyên t c s , s và v n không nh t th
tác ph m s c a tôi (3) mãi m sáng lòng mình.

T.X.A.

16: 10-12 . 10:11, 11-12 HB13 (2013)

(1) Theo m t s t li u l ch s thu c lo i c n chu n c , nh %đ Tôn Hi n, li t truy n+(ch a ph i %Minh th c l c+), %Trù h i biên+ a) T H i b k li gián c a H Tôn Hi n tr c khi xiêu lòng b i Thuý Kí u. Nh ng chính Thuý Kí u c ng b H Tôn Hi n mua chu c, h a h n d hàng T H i. T H i ch t do t nh y xu ng sông t v n ngay sau khi trúng k li gián, d hàng c a H Tôn Hi n và b H i n ánh úp. T H i b c t u (hay chém u) ngay d i sông. S chính th ng c a tri u Minh (Trung Hoa) không vì t gì v cái ch t c a Thuý Kí u. Th t ra, Thuý Kí u không ph i là m t nhân v t quan tr ng trong s ki n l ch s y, mà ch là m t ng i b l i d ng d hàng T H i, và c ng không ph i là ng i duy nh t b l i d ng trong vì c d hàng ó. V ng Tr c (hay Uông Tr c, m t th l nh thu c hàng àn anh c a T H i) áng k h n. Và cái ch t c a T H i ch y u là do T H i b sa vào k li gián, nghi k v i Tr n ông, Ma Di pō b) V Thuý Kí u, Mao Khôn (1512-1601) là ng i u tiên vì t hành tr ng Thuý Kí u và v cái ch t chính Kí u: Kí u nh y xu ng sông Ti n ng t t . Nh ng chi ti t này l i c vì t trong m t v n b n có nhan là %đ tích V ng Thuý Kí u+ t trong quy n %í ti u tr T H i b n m t+ c a Mao Khôn (b n d ch ào Duy Anh, 1958), v i nh ng chi ti t khác mà ch c ch n b n thân Mao Khôn c ng không ph i t n m t th y, t n tai nghe. Qu th t, ó ch là s tích mà thôi, úng ngh a c a t . D Hoài v sau, u tri u Thanh (Trung Hoa) c ng vì t là Thuý Kí u t t sông Ti n ng, và c ng th là h t truy n. Nh ng %Truy n V ng Thuý Kí u+ trong %Ngu s tân chí+c a D Hoài (b n d ch Th ng Chi Ph m Qu nh, 12-1919) ch là m t %bài truy n+(truy n k ng n) góp nh t t s tích, có ph n h c uõ Xem: Thanh Tâm Tài Nhân, %Truy n Kim Vãn Kí u+ b n d ch Nguy n Kh c Hanh, Nguy n c Vân, l i gi i thi u c a Nguy n H u S n, có ph n t li u ph l c (k trên), Nxb. H i Phòng, 12-1994.

(2) B a t p th ch Hán c a Nguy n Du, tôi g i là %oo n tr ng tân kinh+

(3) Tr n Xuân An, %Suy ngh v m t s v n trong l ch s c i n c ta+(2004), ã ng kí b n quy n t i C c B n quy n tác gi . c bi t là b n u sách biên so n, kh o c u, kh o lu n và truy n kí c a tác gi Tr n Xuân An v nhân v t l ch s Nguy n V n T ng (1824-1886), v i t li u chu n c là %o i Nam th c l c chính biên+(NTL.CB.), d i ánh sáng khoa h c, c l p, t ch : %đh chính i th n Nguy n V n T ng (1824-1886)+ truy n - s kí - kh o c u t li u l ch s , (2003), Nxb. V n Ngh TP.HCM., 2004; %Nguy n V n T ng (1824-1886), m t ng i trung ngh a . kh o lu n m t v i khía c nh s h c+ (2002), Nxb. Thanh Niên, 2006; %đi u s biên niên ph chính i th n

Nguyễn Văn Trọng (1824-1886), k thi không i tr i chung c a ch ngha th c dân Pháp, biên so n t NTL.CB., (2000), Nxb. Thanh Niên, 2006; *Thơ Nguyễn Văn Trọng (1824-1886) . Vài nét v con ng i, tâm h n và t t ng*, biên so n và kh o c u, (1999), Nxb. Thanh Niên, 2008...

Bài 9

CU C I N CHUY N TRÒ

- t ng nhà giáo N.P.T.N.C.V.
(ng nghi p c)
- nh nh ng ngày 18^oC TP.HCM.

t tu n hoa gi a tr i cao
g i th m tôi, gi ng thu nào, d th ng
nghe thanh ng t ngu n sông H ng
tr a à L t b ng to s ng Sài Gòn

ng i, ba m i n m h n
s ng ngôi tr ng thu mình còn d y chung
long lanh chuy n c , r ng r ng
th i trong tr o, d u âu t ng c tin

ch a hoa mùa con c i xin
ch a hoa m ng th , n i vin sinh ph n
g i th m, ánh th c mùa xuân
hoa tình b n, m c bão v n v x a

hoa su t tu n v n không th a
nh ng còn thi u óa hoa ch a màu gì
n hoa gió, gió bay i
n trên tr i y, sau khi xa r i.

T.X.A.

11:59 . 12:, 27-12 HB13 (2013)
& sáng 01-01 HB14 (2014)

Bài 10 (*g m hai bài nh*)

OÁ BÓNG GIÓ TÌNH C M, TR UT NG & H VÔ

TÂM NG M O

x a t ng t gi y tr ng
nh ng b o: b c tranh hoa
hoa? Trong veo, t nh l ng
nh m m t m i nhìn ra.

M T NG M O

ánh sáng bay trong v t
n ra óa c u v ng
c vòm tr i v n ch t
b y màu nh ng h không.

T.X.A.

27-12 HB13 (2013)
& 02-01 HB14 (2014)

Bài 11

**PHÉP T HUY N
HAY L TH I GIAN?**

Vi tt ng m tng i th tth , l v n

khu t m , s nh cao ng i n ng?
tr ng chói, phô loa, t m v n êm?
r i bút, d o quanh trông sách báo
ch ng ai ng m l th i gian thêm?

tì n in, máy m: dao b m trán?
b n duy t, bút phê: kéo x o tim?
i n ch i là nh p th
cam ành cho sách vút àn chim?

n toà so n l n sao câu c m?
d u h i gi ng tràn ngàn l i câu?
nhu n bút, dính ch ng? Mua vé s
chúc may, in sách, c i rung râu!

ch v n, ch báo nhi u chiêu %o+?
cao o, b n ng! Hèn h ? Không!
c g i ng i, in sách gi y
tung vào th i gian và mệnh mông!

T.X.A.

15 & 21-01 HB14

Tr n Xuân An

71B Ph m V n Hai

Ph ng 3, qu n Tân Bình , TP.HCM.

29-01 HB14 (2014)